

Jasno in odločno!

Deželni kongres Slovenske skupnosti se bo začel v Trstu v soboto, 16. t.m., to je samo en dan po prvi seji novoizvoljenega parlamenta. Tedaj bo po vsej verjetnosti že znano, ali se je zmogoviti volilni navezi Berlusconi-Bossi-Fini posrečilo izvoliti iz svojih vrst predsednika obeh zakonodajnih zbornic, iz česar se bo lahko tudi predvidevalo, kakšna bo sestava nove italijanske vlade.

Ne glede na to pa je nujno, da mora slovenska politična stranka na začetku nove legislature jasno in glasno povedati, v katero smer pojdejo njena nadaljnja politična prizadevanja, kot tudi brez ovinkov poudariti, da so kljub korenito spremenjeni politični sliki v državi nekatera načela in nekatere pridobitve na manjšinskem področju nedotakljive. Ker je treba prav v tej zvezi pričakovati poskuse, da se ko- lo zgodovine začne vrteti nazaj, od deželnega kongresa pričakujemo, da bo napovedal konkretne akcije tudi za takšen primer.

Politični predstavniki nemško in ladinsko govorečega prebivalstva na Južnem Tirolskem so že napovedali, kaj bodo ukrenili, če bi nova parlamentarna večina in nova vlada v kakršni koli obliki pripravljali atentat na avtonomijo, ki jim jo je priznala dosedanja italijanska državna oblast. Nekaj zelo podobnega bi po našem lahko napovedal najvišji organ slovenske politične stranke v Italiji, se pravi deželni kongres.

Res je, da je naš položaj nekoliko drugačen, a ne toliko, da Slovenci v Italiji ne bi mogli svojih problemov internacionalizirati, kot so trdno odločeni narediti Južni Tiroli in prav gotovo tudi Valdostanci, če bi se Italija odločila za nespoštovanje mednarodno sprejetih obvez in hkrati za odpravo še tistih malo pravic, ki jih uživamo kot narodna manjšina.

Važno je predvsem, da so nove politične sile, ki so na tem, da prevzamejo v Italiji oblast, pravočasno in iz »prve roke« seznanjene tudi z našim položajem, z

DRAGO LEGIŠA

Česa se lahko naučimo iz izida parlamentarnih volitev 1994

Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha. Minilo je že dovolj časa, da lahko o zadnjih parlamentarnih volitvah povemo nekaj hladnih misli.

Predvsem nasprotujem prevelikemu povzdigovanju zmage desnice in bom tudi povedal zakaj. Zelo jasno je, kdo ni zmagal, ne pa, kdo je zmagal. Gotovo je namreč, da levica ali napredni tabor, kakor ga pač hočemo imenovati, nista zmagala. To še ne pomeni, da je levica izgubila, vsaj če gledamo to s tradicionalnimi merili.

RAFKO DOLHAR

Rekli boste morda, da je treba sedaj uporabljati nova merila. Poglejmo torej: napredni tabor je ohranil v Italiji natančno eno tretjino glasov, in sicer tiste, ki jih je vedno imel. Če si je delal utvare, da bo presegel usodno število 50 odstotkov glasov, je bil to očitno račun brez krčmarja.

Tako smo ugotovili, kdo ni zmagal. Pa poglejmo zdaj, kdo so tisti, ki jim vsi pripisujejo zmago. Tisti, ki so zmagali, predstavljajo po mojem le nelevico. Pretirano se mi zdi vse to poenostavljati, rekoč preprosto, da je zmagala desnica. Zakaj? Če stvari namreč natančno proučimo, ugotovimo, da so mnoge nekdanje stranke kratkomalo izginile s političnega prizorišča, ne moremo pa enostavno reči, da so izginili ljudje, ki so jih do včeraj volili. Izginili so na primer socialisti, liberalci, socialdemokrati in republikanci. Štirideset let mogočna varuška italijanske demokracije, namreč Krščanska demokracija, pa je padla na 10 odstotkov glasov.

Kako naj ocenimo te desparcidose, glasove pokojnih ali hudo obubožanih strank? Kam so šli glasovi teh volilcev? Lahko trdimo, da so čez noč postali desničarski? Realistično gledano ne. Zato sta na ta vprašanja možna dva odgovora: ali so ljudje, ki so svojčas glasovali za stranke leve sredine, bili že prej desničarji, ali pa so, kar je bolj verjetno, ohranili isto politično prepričanje, a so se naveličali raznih umazanij v lastnih strankah in jih zapustili.

To pomeni, da njihove glasovnice niso šle v skrinjico nekdanjih levosredinskih strank, temveč v volilno vrečo Bossija in Berlusconi. Glasovi so vedno isti, le da so se znašli v drugi vreči. Pri tem seveda nastaja vprašanje, ali lahko Bossija, ki se trka na svoja protifašistična prsa, kar preprosto smatramo za desničarja, in enako etiketo lahko preprosto prilepimo podjetniku in televizijskemu mogotcu Berlusconi. To se mi zdi vsekakor prenačljeno in površno, kajti o tem je treba govoriti, upoštevajoč volilne in vladne programe, ki jih ta dva meteora italijanskega političnega ozvezdja predstavljata.

Pri preučevanju te stvarnosti pa obstaja resnično zaskrbljujoče dejstvo, in sicer to, da je politična inteligenca Finiju omogočila, da je skočil na barko, ki jo je smatral za perspektivno. Ni se zmotil. To pomeni, da se mu je posrečilo z enim samim skokom pretihotapiti misovsko gibanje v ustavni lok in nato še na zmogovito barko. Doselej so namreč misovci bili v političnem getu. To je po mojem prava zmaga desnice. Ta sicer ni kdovekako povečala števila glasov, temveč je zmagala zaradi politične inteligence in prebrisanosti svojega političnega vo-

Iz vsebine:

Jelka Cvelbar o delu in skrbi za prizadete (hj) (str. 3)

D. Devetak:

Kulturni dom v Gorici spet odprt (str. 6)

A. Kodelja:

Beograjsko listje (str. 7)

Andrej Rot:

Ob podelitvi nagrade »Vstajenje« pisatelju Tonetu Brulcu (str. 7-8)

ditelja. Nikdar ne smemo namreč podcenjevati inteligence svojih nasprotnikov.

Mislim, da se bo nad takim rezultatom moral globoko zamisliti napredni tabor, če bo hotel prestopiti mitični prag 50,1 odstotka glasov. To pa se bo lahko zgodilo samo z globoko prenovo tega tabora, in ne z razredno, starokomunistično in protizgodovinsko usmeritvijo SKP, ki je, kot kaže, naravnost obsojena na opozicijo.

Pred nekaj leti se je zdelo, da je bila socialistična stranka na dobri poti, da prevzame vodstvo italijanske levice. Zdaj pa je klavarno

Po napadu letal NATO v Bosni

Ko bodo v odmakljenosti tretjega tisočletja zgodovinarji analizirali burne dogodke na Balkanu na prelomnici osemdesetih in devetdesetih let našega stoletja, bo največkrat poudarjena beseda »prvič«.

Prvič po drugi svetovni vojni je zavijanje siren sredi jutra zadnje ne-

SAŠA RUDOLF

delje v juniju 1991 pognalo strah v kosti Ljubljancanom, saj se je nakazovala nevarnost letalskega napada.

Sledili so oboroženi spopadi v Evropi, prvič v zadnjih 50 letih, prvič po tolikem času smo poročali in pisali o množičnih pokolih, o posilstvih, moritvah, ubijanju otrok, odpiranju kon-

centracijskih taborišč, teptanju najosnovnejših človeških pravic.

V nedeljo in ponedeljek pa so letala Atlantskega zaveznitva prvič od ustanovitve NATA bombardirala srbske postojanke v bližini muslimanske enklave Goražde v vzhodni Bosni. Letalski poseg je bil že mesece v zraku, točneje od avgusta lani, ko je Varnostni svet Združenih narodov izglasoval resolucijo 836, s katero je svetovna organizacija pooblastila Atlantsko zaveznitvo, da na ukaz poveljnika modrih čelad v Sarajevu priskoči na pomoč pripadnikom mirovniških sil. Za resolucijo je glasovala tudi Rusija, ki se je zdaj znašla v precepu. Domača javnost zahteva od predsednika Jelcina, naj zaustavi napade proti srbskim so-

RADIO TRSTA A

■ ČETRTEK, 14. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 S hrano do zdravja; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Veš, poet, svoj dolg?; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 15. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški radijski tednik« (Zlata Jurin); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 16. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Bonton odpira vsa vrata; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tisoč let naših prednikov; 16.00 Zapisi o literatih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Preživ Voranc: »Doberdob«.

■ NEDELJA, 17. aprila, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojnu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Vesna« (Matjaž Jarc); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Koroški obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 16.00 Krajevne stvarnosti; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 18. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtkovih srečanj: Na bregovih Vardarja; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Pesem mladih 1994 - II. del; 15.00 Julius Kugy: Slovenske gore, slovenski ljudje; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Vlado Malačič: Pregled oceanografskih raziskav v Tržaškem zalivu in problemi razvoja ob morju.

■ TOREK, 19. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«.

■ SREDA, 20. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški obzornik; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.00 Made in Italy; 15.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: »13 za 13« — trinajst oddaj za trinajst slovenskih sodobnih romanov.

Po napadu letal NATO v Bosni

bratom, ki pripadajo veliki pravoslavni skupnosti slovanskih narodov. Legitimni nastop lovcev vrste F/A 18, ki so na srbske položaje okrog obleganega Gorazda odvrgli 250-kilogramske bombe vrste Mark-82, je tako zaostрил stike z Rusijo. Jelcin je celo zagrozil, da Rusija ne bo vstopila v partnerstvo za mir, če se bodo nadaljevali letalski napadi na ozemlju bivše Jugoslavije. S takim, ne povsem prepričljivim nastopom, si Jelcin krije hrbet pred demagoškimi nastopi skrajno desničarskega nacionalista Žirinovskega, ki je zagrozil s povračilnimi ukrepi, to je z ruskimi bombami na postojanke Nata v Italiji.

V prvi vrsti gre za ameriško letalsko bazo v Avianu pri Pordenonu. Žirinovski je tudi v preteklosti že večkrat izrekel podobne grožnje, ki Zahoda niso prestrašile, saj so bile in so v prvi vrsti namenjene domovini, to je pritisku na Jelcina, ki bi znal ob nadaljevanju popustljivejše politike izgubiti ves ugled, s tem pa tudi oblast v Rusiji.

Današnji čas je na splošno preplovn groženj, demagogije in svarilnih namigovanj. Zgodovina, tudi najnovejša, nas ni naučila ničesar. Če le malo pobrskamo po spominu, imamo na dlani celo vrsto paralelizmov med dogajanjem v Jugoslaviji ob koncu osemdesetih let in sedanjimi v Italiji. Spomnimo se le na besede in okolje,

v katerem jih je izrekel Slobodan Milošević na Ušću pri Beogradu 19. novembra 1988. Poslušalo ga je milijon Srbov, ko je z odra hrumul: dovolj je korupcije, dovolj izkoriščanja s strani slovenskih podjetij, dovolj s partijskimi tehnostrati in dovolj z izdajalci Kosova. Pri tem je dejal, da bodo oblasti aretirale vse albanske upornike, ki se zavzemajo za priključitev k Albaniji. Čas je za novo politiko, je dodal. Kaj vse to ne spominja v marsičem na Pontido, na objavo seznama časnikarjev, visokih državnih funkcionarjev, sodnikov, ki jih je treba odstraniti, kar smo brali v reviji, neuradnem glasilu Finijevega nacionalnega zavezništva.

Smo pozabili na grožnje in pravo vojno napoved Miloševića ob proslavi 600-letnice Kosovske bitke? Na Gazi Mestanu je tedaj obrazložil svoj načrt o združitvi vseh Srbov, kajti »kjer živi en sam Srb, je Srbija«, svoj pogled na demokracijo, češ »en človek — en glas«. Za uresničenje teh zamisli so dovoljena vsa sredstva, tudi orožje. Tedaj ta grožnja ni vzbudila večjega zanimanja, opravičevali so jo z govorniškim patosom. Dve leti kasneje so padli prvi slovenski teritorialci. Previdnost, da se kaj takega ne ponovi, nikakor ne bo odveč, še posebej ob bližajočem se 25. aprilu, prazniku odporništvu, na katerega bi zmagovita volilna naveza Berlusconi-Bossi-Fini najraje pozabila.

Nove naloge za manjšino

»Za našo razvojno strategijo v II. republiki.« Pot tem geslom bo v soboto, 16. aprila, in v nedeljo, 17. aprila, v Trstu osmi deželni kongres Slovenske skupnosti. Stranka želi razmisliti o novem položaju, ki je nastal v Italiji z velikimi političnimi in institucionalnimi spremembami, še posebej pa z volilno reformo, ki nalaga manjšini in slovenski stranki čisto nove naloge in odgovornosti. Slovenska skupnost pa poudarja, da mora biti manjšina še naprej subjekt tudi v politiki in da torej potrebuje svojo strategijo — ne samo za svojo ohranitev, temveč tudi za svoj vsestranski razvoj.

Kongres se bo začel v soboto, 16. aprila, ob 16.00 v Modri dvorani Hotela Savoia na tržaškem nabrežju. Predsedniško poročilo bo prebral Marjan Terpin iz Gorice, tajniško poročilo pa deželni tajnik Ivo Jevnik. Zborovalce bodo pozdravili tržaški župan Illy, drugi ugledni gostje in predstavniki delegacij iz zamejstva, matične Slovenije in iz vrst drugih manjšinskih skupnosti.

Druga poročila, razprava in volitve novih strankinih organov pridejo na vrsto naslednjega dne, v nedeljo, 17. aprila, ko se bo kongres nadaljeval od 10.00 dalje v Kulturnem domu na Proseku.

»Za našo razvojno strategijo v II. republiki«

8. DEŽELNI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

Začetek: v soboto, 16. aprila, ob 16.00 v Modri dvorani Hotela Savoia v Trstu
Nadaljevanje: v nedeljo, 17. aprila, ob 10.00 v Kulturnem domu na Proseku.

Česa se lahko...

utonila v morju korupcije. Vodstvo levice po mojem lahko prevzame le Demokratično zavezništvo. Srpa in kladiva vseh velikosti bi morala levica spraviti v rotarnico zgodovine, če hoče biti v Italiji resnična alternativa. Napredna ali leva polovica ustavnega loka bo morala iskati glasove le na sredini, če bo hotela na volitvah premagati desnico.

Poglejmo zdaj na našo njivo: kaj smo na njej pridelali? Lahko seveda veselo zavpijemo: »habemus papam«, imamo slovenskega zastopnika v rimskem parlamentu. Priznati pa si moramo, da ga imamo po sreči. Nihče nam ga ni mogel zajamčiti in nam ga tudi nikoli več ne bo mogel, dokler nam ga ne bo jamčila spremenjena ustava. Kaj pa dotlej? To je Hamletovsko vprašanje.

Najprej nekaj preprostih ugotovitev. Takoimenovani demokratični Trst je s tesno izvolitvijo prof. Magrisa za senatorja rešil svojo dušo. Jasno je, da ima zmaga mnogo očetov, poraz pa nobena. Gotovo je, da Magris brez slovenskih glasov ne bi sedel v senatu. Isto očetovstvo si lasti tudi skrajna levica. Drugo dejstvo je, da leva naveza s poslanskim kandidatom iz vrst komunističnih prenoviteljev ne bo pri nas nikoli žela uspehov. To je menda zdaj končno jasno. SSK je tokrat za tak volilni poiskus dala vse, kar je mogla. Rekel bi skoraj, da je prodala dušo. Uspeha pa kljub temu ni bilo. Vsaj to si velja zapomniti, kajti po toči zvoniti je prepozno. Če pa se moramo iz napak učiti, jih ne smemo ponavljati.

Takoimenovana operacija Illy je bila v novem političnem položaju za SSK do sedaj edina uspešna. Le po tej poti se spleča nadaljevati. Zadnje politične volitve nikakor niso bile fotokopija zadnjih upravnih. Edino operacija z neodvisnim senatorjem Magrisom se je pozitivno iztekla, a za las. To si velja zapomniti, o tem razmišljati in primerno ukrepati.

* * *

Jasno in odločno!

zahtevami in pričakovanji slovenske narodne manjšine. Ne bi radi videli, da bi nova oblast dobivala informacije le od naših »neprijateljev« iz Trsta, Gorice in Vidma, kot se je redno dogajalo do zdaj. Šlo je povečini za »pri-krojene« informacije in zato odločno pristranske. To je tembolj potrebno, ker naša manjšina žali nima svojega pristnega predstavništva v Rimu. Prav zahteva po takem predstavništvu pa je ena temeljnih problemov Slovencev v Italiji.

Pogovor s predsednico sklada Mitja Čuk Jelko Cvelbar

Petnajst let vztrajnega dela za prizadete in pomoči potrebne otroke

Kmalu bo minilo 15 od ustanovitve sklada Mitja Čuk, edine slovenske organizacije v zamejstvu, ki se ukvarja s prizadetimi otroki. Poleg tega nudi tudi pomoč ostalim šolarjem in dijakom s popoldanskimi lekcijami iz raznih predmetov, starši se lahko obrnejo na to organizacijo, če za svoje malčke potrebujejo strokovno pomoč, na primer psihologa ali defektologa, hvalevredno nalogo opravlja tudi Vzgojno-zaposlitveno središče, v katerem je trenutno 10 prizadetih oseb, starih več kot 16 let.

Predsednica Sklada Mitja Čuk je Jelka Cvelbar, ki je obenem odgovorna urednica mesečnika Škrat. Kljub številnim težavam in skromnim finančnim sredstvom, je dejala v pogovoru, je članom v tem obdobju s požrtvovalnim delom uspelo narediti veliko. Hude težave so s sedežem, ki je sicer last sklada, a bi bilo treba prostore popolnoma preurediti in prilagoditi potrebam fizično prizadetih. Kljub številnim problemom pa imajo člani še veliko načrtov in idej. Kaj jim bo uspelo uresničiti, pa ni odvisno samo od njih, ampak tudi od zanimanja tistih ustanov, ki bi bile dolžne sklada pomagati.

Bi za začetek povedali nekaj podatkov o nastanku sklada? Predvsem mlajši verjetno ne vedo, kdo je bil Mitja Čuk.

Bil je deček, ki se je rodil z Downovim sindromom in je umrl 4. novembra pred 15. leti, ko je bil star komaj 8 let. Starši so za tega otroka zelo veliko naredili in prav ob njegovi smrti so se začeli ljudje zanimati za to, kje lahko družine, v katerih se je rodil prizadet otrok, dobijo primerno strokovno in drugačno pomoč. Jasno in glasno se je torej pojavila zahteva po takem središču. Takrat Slovenci sploh nismo imeli nobene službe, ki bi se s tem ukvarjala. Prizadeti otroci iz naših družin so torej morali v italijanske centre, zaradi česar so imeli še dodatne težave zaradi jezika.

Kaj bi povedali o delu Sklada Mitja Čuk in Vzgojno-zaposlitvenega središča? kateri so Vaši najpomembnejši dosežki in uspehi?

Predvsem bi želela poudariti, da sta sklad in Vzgojno-zaposlitveni center dve ločeni, paralelni ustanovi. S tega vidika je torej delovanje še bolj težavno, saj moramo v bistvu voditi dve organizaciji. Sklad Mitja Čuk je nastal z namenom, da bo nudil pomoč prizadetim otrokom in njihovim staršem, pa tudi vsem otrokom, ki so v »pomoči potrebnih« situacijah. Teh pa

je vedno več. Dovolj je, da pomislimo, da vsak tretji učenec — tako vsaj pravijo statistike — potrebuje še dodatni popoldanski pouk. To pomeni, da je nekaj narobe v okolju, v družini in v šoli. Naš sklad je torej organiziral popoldanske lekcije za otroke osnovnih, srednjih in tudi dijake višjih šol. Če starši lekcij ne morejo plačevati jim naš sklad priskoči na pomoč.

Poleg tega nudimo posamezne finančne podpore družinam s skromnejšimi sredstvi, organizirali smo jezikovne krožke za latinščino, angleščino in nemščino, imeli pa smo tudi krožek italijanskega jezika. Vsak terek deluje na našem sedežu v Narodni ulici svetovalnica — na razpolago so razni strokovnjaki od defektologov do psihologov in pedagogov, v zadnjem času pa imamo tudi logopedsko službo. Slednja je še posebno potrebna, saj je otrok z govornimi napakami veliko. Naš sklad se trudi, da bi starše na ta vprašanja opozoril. Dr. Viljem Ščuka je imel v ta namen že vrsto predavanj po vrtcih in šolah. Govorne napake je namreč zelo lahko popraviti v otroštvu, kasneje pa vedno težje.

Med našimi pobudami bi še omenila poletni center, ki ga bomo letos organizirali že desetič. Največja težava pri tem je pomanjkanje primernega sedeža. Letos upamo, da nam ga bo uspelo organizirati v dogovoru s

Prosvetnim domom in s Finžgarjevim domom na Opčinah. Naš sklad je tudi najel zelenico na Opčinah, ki je ju-sarska last. Parcelo smo hoteli zagraditi, vendar nam do sedaj tega niso dovolili. Nikakor pa ne moremo poslati otroke na travnik, ki ga na eni

Otroci vzgojno-zaposlitvenega centra Mitja Čuk na 8. zimskih igrah, ki jih je organiziral sklad na Pinacavallu 6. marca letos.

strani ograjuje železnica, na drugi pa cesta.

Kako se sklad preživlja, od kod dobiva sredstva?

Preživljamo se zelo slabo, tudi zato, ker se sklad po statutu ni uvrstil ne v eno ne v drugo krovno organizacijo. Ko sta dobili sredstva iz Slovenije, smo se obrnili na obe, da bi nam povedali, ali imamo tudi mi pravico do podpore. Ena krovna organizacija se je do sedaj oglasila, drugo pa še čakamo.

V sklopu zakona za kulturne dejavnosti nam dežela ne da ničesar, češ, da nismo primarno kulturna organizacija, od zakona za obmejna področja pa dobivamo nekaj sredstev, ki pa so izredno skromna. V glavnem se torej preživljamo s prispevki ljudi.

Poleg finančnih težav imate tudi probleme s sedežem...

Da, tudi težave s sedežem so zelo velike. Mi smo sicer odkupili na Opčinah v Proseški ulici (nasproti cerkve) poslopje, ki naj bi postalo naš sedež. Za odkup smo se zadolžili sami odborniki sklada. Lani smo dolg že odplačali, sedaj pa bi bilo treba poslopje popolnoma preurediti, saj odpada omet, odstraniti pa bi bilo treba tudi vse arhitektonske pregrade. Vzgojno-zaposlitveno središče se je preselilo v šolo na Colu. Načrt za popravilo našega poslopja je sicer že izdelan, primanjkuje pa denar za dela. Večkrat smo že pisali na Kraško gorsko skup-

nost in na druge ustanove, vendar doslej nismo dobili niti odgovora.

Vi ste tudi odgovorna urednica Škrata. Koliko časa ta list izhaja, kakšen uspeh je imel in kdo ga bere?

Škrat izhaja od leta 1991 in je nastal v sodelovanju med mano in pokojno časnikarko Nadjo Kriščak. Da-li sva pobudo za rojstvo mesečnika, ki naj bi bil namenjen vzgojiteljem in staršem pri njihovem vsakdanjem delu. Tudi Škrat se precej s težavo preživlja. Število naročnikov je majhno, kar pa nas najbolj boli, je, da ravno

tisti, katerim je list namenjen, Škrata ne berejo, oziroma sploh izredno malo berejo. Morda koga zavaja naslov našega mesečnika. Marsikdo napačno misli, da smo mladinski list. Po vsebini pa je Škrat namenjen vsem, ki se ukvarjajo z vzgojo normalnih in prizadetih otrok.

Kakšni pa so, kljub težavam, vaši načrti in želje za prihodnost?

Načrtov je veliko, želja tudi, izgledov, da bomo uspeli kar uresničiti, pa iz leta v leto manj. Prispevki javnih uprav so vsako leto enako visoki, če ne celo manjši, poleg tega pa ne moremo računati, da nam bo slovenska javnost finančno pomagala. Potreb je čedalje več, prav tako nabirk, tako da ni dovolj denarja za vse. Treba bo torej misliti na alternativne dejavnosti, ki bi nam prinesle dohodek.

Najpomembnejši načrt, ki ga moramo čimprej uresničiti, je urediti naš sedež tako, da bi v njem lahko delovalo tudi Vzgojno-zaposlitveno središče, posebna knjižnica, v kateri bi bilo mogoče dobiti psihološke, pedagoške in druge strokovne knjige ter video-teka, to je izposojevalnica video posnetkov z izobraževalno vsebino. Imeli naj bi tudi manjšo dvorano za predavanja. Drugo, kar si želimo, pa je, da bi prej omenjeno zelenico uredili tako, da bi se je lahko posluževali ne samo naši člani ampak tudi drugi ljudje za sprehode in rekreacijo.

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

Društvo slovenskih izobražencev — Trst
Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček — Trst

Franc Jeza (1916-1984)

Simpozij ob 10-letnici njegove smrti

Referati:

Inž. Franc Goličnik — Zrele misli mladega razumnika in pisatelja Franca Jeza

Prof. dr. Martin Jevnikar — Literarno ustvarjanje Franca Jeza

Prof. dr. Janko Prunk — Slovensko narodno vprašanje skozi čas

Dr. Drago Legiša — Franc Jeza politik ali ne

Prof. Vlado Habjan — Franc Jeza med Ljubljano in Trstom

Saša Martelanc — Nedočakane sanje velikega idealista

Srečanje bo v Peterlinovi dvorani v Trstu, Ulica Donizetti 3,
v petek, 22. aprila, z začetkom ob 16. uri.

Najnovejše publikacije krožka »Virgil Šček«

O knjigah, ki jih je izdal krožek V. Šček, so na tiskovni konferenci v Časnikarskem krožku spregovorili (z leve): Ivo Jevnikar, Rafko Dolhar in Bruna Ciani

Krožek za družbena vprašanja »Virgil Šček« iz Trsta je na tiskovni konferenci, namenjeni italijanski publiki, na začetku tedna predstavil svoje najnovejše publikacije. O dveh je slovenska javnost že obveščena — gre za diplomski nalogi o tržaškem vprašanju in samostojnih slovenskih političnih skupinah izpod peresa profesorjev Adrijana Pahorja (obdobje 1952-1954) in Brune Ciani (1954-56) — dve pa sta popolnoma »novi«. Gre za knjigo, napisano v italijanščini, z naslovom: »Zaščita manjšin in mednarodni standardi«, v kateri so zbrani odlomki dokumentov in besedil, ki so nastali v okviru Konference o evropski varnosti in sodelovanju, ter za zbirko predsedniških in tajniških poročil z vseh dosedanjih sedmih kongresov Slovenske skupnosti. Knjiga ima naslov »Narodnopolitični seizmograf«. Napisana je v slovenščini, gradivo pa je zbral in uredil Ivo Jevnikar. V knjigi je tudi nekaj dokumentarnega gradiva in fotografij.

Na tiskovni konferenci, ki je bila na sedežu Časnikarskega združenja v Trstu, je najprej spregovoril predsednik krožka »Virgil Šček« dr. Rafko Dolhar. Med drugim se je zahvalil Hranilnici in posojilnici na Opčinah, da je s finančno podporo omogočila izid obeh najnovejših knjig.

O svoji diplomski nalogi je nekaj besed povedala tudi prof. Bruna Ciani, o zadnjih značilnih knjigah z belo platnico, ki jih je izdal krožek, pa Ivo Jevnikar. »Narodnopolitični seizmograf« je na prvi pogled dolgočasno branje, je dejal, saj v bistvu vsebuje poročila s političnih kongresov, vendar nam priključuje pred oči zadnje dvajsetletje in vsa osrednja vprašanja, s katerimi se je od leta 1975, torej od osimskih sporazumov, do 1992 spopadala naša narodnostna skupnost. Zaznavna so razmerja v manjšini, med večino in manjšino, med matico in manjšino. Glede knjige o manjšinski zaščiti in mednarodnih standardih zaščite pa je Jevnikar de-

jal, da namerava Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček z objavo mednarodnih listin nadaljevati. Na vrsto bodo prišli še Združeni narodi in z njimi povezane organizacije, Evropski parlament in Svet Evrope.

* * *

V petek, 15. aprila, bo v Gregorčičevi dvorani v ulici sv. Frančiška v Trstu na sporedu prvo od štirih predavanj o sodobni slovenski književnosti. Srečanja prireja Narodna in študijska knjižnica. V petek bo govoril prof. Boris Paternu, predavanje pa bo posvečeno sodobni slovenski poeziji.

Podelitev 31. nagrade »Vstajenje«

V Društvu slovenskih izobražencev je bil v ponedeljek eden najslovesnejših večerov v sezoni. Podelili so 31. literarno nagrado »Vstajenje«, ki jo je tokrat prejel slovenski pisatelj iz Argentine Tone Brulc za delo »Vardevanje angelčka«. Zaradi prevelike razdalje se avtor večera v Peterlinovi dvorani v Trstu ni udeležil. Zastopal ga je Andrej Rot, rojen v Argentini, ki pa se je pred nekaj leti preselil v Slovenijo.

Utemeljitev nagradne komisije, ki podeljuje priznanje, je prebral predsednik prof. Martin Jevnikar. Uvodoma se je spomnil pokojne pesnice Ljubke Šorli, večletne dragocene članice komisije. Avtorja Brulca in njegovo delo je na večeru predstavila

prof. Zora Tavčar, ki je predvsem poudarila, da je Brulc v slovenski književnosti poseben pojav, saj se je povsem vživel v okolje, v katerega ga je postavila usoda, še posebej v skrivnostno vzdušje, v katerega ga je vplevalo seznanjanje z Indijanci v njihovem okolju. Ena največjih odlik književnosti Toneta Brulca pa je njegov čut za skrivnostno, magično.

Nekaj odlomkov iz nagrajene knjige sta na srečanju prebrala Matejka Peterlin in Marijan Kravos, predstavnik openske Hranilnice in posojilnice Robert Petaros pa je izročil nagrado. Brulca je nato lepo predstavil Andrej Rot, ki ga pozna že od otroštva. Njegov prispevek v celoti objavljamo v podlistku.

Na sliki (z desne): Andrej Rot, Zora Tavčar, Martin Jevnikar in Robert Petaros (foto D. Križmančič)

V spomin na Pavlo Ravnikar

V starosti 82 let je v Trstu po daljši bolezni umrla Pavla Ravnikar. Kakih 35 let je živela pri Besednjakovih v ul. R. Manna v Trstu in bila v veliko pomoč zlasti med dolgo boleznijo dr. Engelberta. Doma je bila iz Moravč na Gorenjskem in daljna sorodnica nekdanjega tržaškega škofa Ravnikarja, ki je umrl sredi prejšnjega stoletja in je pokopan pri Sv. Ani v Trstu.

Rajna Pavla je bila delavna, razgledana, verna in narodnozavedna Slovenka. Med vojno je sodelovala v narodnoosvobodilnem gibanju, a je kot velik svobodnjak odklanjala komunistični

režim in zlasti njegov totalitarizem. Do smrti ni mogla pozabiti, da ji je zločinska roka, žal iz partizanskih vrst, ubila brata. To je bil tudi glavni razlog, zaradi katerega je kmalu po vojni ilegalno šla čez mejo, se mislila le začasno ustaviti v Trstu, a je tu naposled ostala do smrti. V zadnjih letih, ko je bila hudo bolna, je zanj njo lepo skrbela gospa Zala Besednjak, ki je odšla v večnost le dober mesec pred njo.

Rajna je mnogo let tudi redno pomagala pri ekspediciji našega lista, za kar ji bomo vedno hvaležni. Naj počiva v miru!

D.L.

Priznanje občine Dolina Saši Oti

Saši Oti, članu časnikarske ekipe RAI, ki je skupaj s kolegom Marcom Lucchetto in Dariom D'Angelom umrl v Mostarju, bodo v soboto, 16. aprila, v občinskem kulturnem centru France Prešeren v Boljuncu podelili »in memoriam« Odličje prijateljstva in svobode. S tem se je želela dolinska občina oddolžiti njegovemu spomenu in se mu obenem zahvaliti za dragoceno kulturno delo. Podelitev priznanja sodi v sklop prireditev Odprte meje, ki jo skupno prirejajo dolinska, sežanska in koprška občina že vrsto let.

* * *

V Gorici se je pred dnevi zaključil 12. mednarodni natečaj za mlade violoniste z območja Alpe Jadran, ki ga je priredilo glasbeno združenje »Musica senza frontiere«. Poleg tega je potekal tudi 2. natečaj za mlade violončeliste. Tekmovanja se je udeležilo 150 gojencev glasbenih šol iz treh dežel. Vsi najboljši so v nedeljo, 10. aprila, nastopili na zaključnem koncertu, nato pa bodo do 21. t.m. imeli nastope v nekaterih pomembnih mestih Alpe Jadrana.

Po dolgi bolezni je v 82. letu starosti umrla v Trstu

Pavla Ravnikar

Pokopana je bila v soboto, 9. aprila, na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu. Narodnozavedno, razgledano in pridno Slovenko, našo nekdanjo dolgoletno sodelavko pri ekspediciji lista, bomo ohranili v lepem in hvaležnem spominu.

Uredništvo in uprava

Trst, 14. aprila 1994

Časnikar Boštjan Kocmur o svojem »povratku« v domovino

»V Sloveniji sem našel stvari, ki sem jih v Argentini pogrešal«

V srcu Slovenije, Ljubljani, je okrog 50 mlajših Slovencev iz Argentine, ki trenutno živijo v matični domovini. Nekateri nameravajo tam ostati za vedno. Precej je študentov, nekateri pa so v Sloveniji tudi našli delo. Eden od njih je časnikar Boštjan Kocmur, ki je zaposlen pri dnevniku Slovenec. Kocmur je bil pred nekaj tedni v Trstu s slikarko Zalko Arenšek in študentko Lučko Poznič, obe sta iz Argentine. Bili so gostje Društva slovenskih izobražencev in so na srečanju govorili o oddajah, ki jih je pod naslovom »Pričevanje o zvestobi« posnela slovenska televizija. Dokumentarce o Slovencih v Argentini so predvajali januarja in februarja meseca.

Boštjan Kocmur je v pogovoru za naš list povedal nekaj besed o vzrokih, ki so ga privedli v Ljubljano, o tem, kako se je v novem okolju uživel, ter o sedanjem političnem stanju v Sloveniji.

Kaj te je privedlo v matično domovino in kako se v Sloveniji počutiš? Si tu našel svoj dom?

V Slovenijo me je pripeljala želja, da bi videl, kako je v moji domovini. Že od otroštva so mi bili pri srcu slovenstvo, kultura, naše izročilo; sploh je bil moj prvi jezik slovenščina. Junija 91 se mi je ponudila priložnost, da se za dva meseca zaposlim v Celovcu in jaz sem jo izkoristil. To je bil ravno čas vojne v Sloveniji. Kasneje sva z ženo prišla v Ljubljano, ona je medtem dobila delo, v bistvu pa sva se kakih deset mesecev preživljala samo s članki v časopisih. To je bila nekakšna preizkusna doba. Z ženo sva si postavila rok enega leta: če se v tem času ne bi nič spremenilo, bi se pač vrnila. Reči moram, in s tem odgovorjam na drugi del vprašanja, da sem v Sloveniji našel mnogo stvari, ki sem jih v Argentini pogrešal, v prvi vrsti nek pravi občutek pripadnosti. Tu sem se seznanil z drugimi Slovenci, ki so prišli v matico z druge strani oceana. Z njimi smo osnovali društvo povratnikov iz Argentine z imenom Izseljensko društvo Slovenija v svetu. Trenutno sem predsednik društva jaz, v njem pa se zbira približno 50 oseb.

Je v Argentini še veliko rojakov, ki bi se želeli odseliti v Slovenijo?

Povratak pride v poštev le za mlajše, saj se starejši ne bi mogli ločiti od svojih družin, otrok, vnukov, mnogi pa so se tudi poročili z Argentinci. Res je, da se je vrnilo tudi nekaj sta-

rejših oseb, vendar so te le redkost. Številni mladi pa so izrazili željo, da bi lahko študirali v Sloveniji. Naše društvo jim skuša pomagati, kot more, ter je že mnogim našlo vsaj začasno bivališče.

Tudi s strani same Slovenije je v zadnjem času precejšnja odprtost do izseljencev, ki se želijo vrniti. Matica podeljuje na primer že tri leta štipendije slovenskim študentom iz Argentine.

Kako sedaj v Sloveniji ljudje gledajo na izseljenstvo? V bistvu so ta pojav začeli šele sedaj spoznavati, saj se o tem pol stoletja sploh ni govorilo.

Nekateri so o Slovencih v Argentini precej informirani, vendar teh ni veliko. V zadnjih letih od osamosvojitve pa smo opazili veliko pozitivnih premikov. Poleg že omenjenih štipendij potomcem izseljencev moram še poudariti, da so začele nekatere stranke vlagati ogromno svojih energij v izseljenstvo. Česa takega v prejšnjih časih ni bilo, saj smo bili v Argentini dejansko »izolirani«. Prišlo je celo do tega, da so v Sloveniji govorili o »sovražni emigraciji«.

Kar zadeva nas, menim, da so nas sprejeli popolnoma normalno. Jaz se tu preprosto počutim kot Slovenec več. Res pa je, da bi veliko stvari o nas morali v matici šele izvedeti. Na filozofski fakulteti so v zadnjem času posvetili veliko pozornosti Slovincem po svetu. Po tej poti bi bilo treba nadaljevati.

Po poklicu si časnikar, zato dobro poznaš potek dogodkov v Sloveniji. Kako ocenjuješ sedanjost situacijo?

Mislím, da Slovenija v tem trenutku preživlja resnični prehod v demokracijo. Seveda, vsak prehod je boleč za tistega, ki te spremembe doživlja. Vendar, če so se Slovenci zavestno odločili za demokracijo po modelu zahodne Evrope, bo treba to fazo premostiti. V tem trenutku je situacija zelo napeta, vendar pa so, človeško gledano, vse te reakcije tudi ob dogodkih v zadnjem času, normalne. Treba pa bo paziti, da se ne zaostrijo.

(hj)

Slovence iz Italije je v Friziji zastopala Vida Valenčič

Seminar mladinskega združenja MENS o umetniškem izražanju

Člani mednarodnega mladinskega združenja MENS (Mladina evropskih narodnostnih skupnosti) so se teden pred veliko nočjo, kot vsako leto, srečali na seminarju, ki je tokrat potekal v Friziji na severozahodu Nizozemske. Slovensko manjšino iz Italije je na tem srečanju zastopala Vida Valenčič, članica mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Iz Italije so bili še trije predstavniki iz Južne Tirolske, Slovencev s Koroške pa je bilo 10.

Letošnji mednarodni mladinski seminar je bil v celoti posvečen umetniškemu izražanju. Naslov je bil »Umetnost skozi manjšinske jezike«. Organizatorji so udeležence razdelili v delovne skupine. Vsaka si je izbrala eno področje — od književne do gledališke, likovne in glasbene umetnosti do arhitekture. Program je bil zelo natrpan. Na sporedu so bila tudi razna predavanja, ogledi frizijskih ustanov in srečanja z raznimi umetniki in mladinskimi organizacijami.

»Seminarji združenja MENS so bili doslej zasnovani bolj teoretično,« je ob povratku dejala Vida Valenčič, »v Friziji pa so tokrat dali več poudarka konkretnim vprašanjem. Sploh je bilo srečanje izredno poučno in zanimivo, pa tudi odlično organizirano. Prostege časa nam res ni ostajalo veliko, hodili smo na koncerte, razstave, ogledali smo si razne arhitektonske znamenitosti. Veliko smo izvedeli tudi o frizijskem jeziku in kulturi. Frizijsčina je germanskega izvora, podobna nemščini in angleščini. Gre za avtohtono manjšino, ki je vse do danes ohranila svojo kulturno izročilo, svoje navade in običaje. Predvsem mlajši rod pa ima danes težave s pisanjem, saj ne obstajajo frizijske šole.«

»Eden od predavateljev«, je o srečanju še povedala Vida Valenčič, »je izrazil mnenje, da je treba ločevati umetnost in čut pripadnosti določenemu narodu, vendar se večina ni strinjala. Udeleženci so namreč menili, da umetnost ne pomeni samo ohranjanje folklorne in ljudskega izročila, pač pa da je v današnjem svetu za mlade ustvarjalce, tudi manjšinske, nujna vključitev v širše tokove. Na seminarju smo imeli udeleženci bolj malo možnosti, da bi vsak predstavil svojo manjšino. Na razpolago so nam dali le nekaj minut, saj je bil program že itak natrpan. Jaz sem predstavila zborovsko dejavnost, ki je med nami najbolj razširjena, udeležencem pa sem tudi razdelila nekaj fotokopiranih strani o naši kulturi iz knjige Pavla Strajna »Potopljeni identiteta«.

Koroški Slovenci pa so o svoji situaciji predstavili krajši videofilm.«

Manjšinski seminar v Friziji se je zaključil z izvolitvijo novega predsednika, za katerega je bil izbran mlad predstavnik z Južne Tirolske, podpredsednik bo odslej pripadnik nemške manjšine na Madžarskem, blagajnik pa Zahodni Frizijec. Prihodnje srečanje združenja MENS bo, prav tako teden pred veliko nočjo, v Celovcu. Organizacijo si bodo prevzeli Koroški Slovenci.

(hj)

Udeleženci manjšinskega seminarja v Friziji med kosilom

Zaradi popravil je bil zaprt dve leti

Goriški Kulturni dom bo spet povsem zaživel svojo vlogo

Goriški Kulturni dom je po dveh letnem obveznem zaprtju zaradi prenovitvenih del ponovno na razpolago krajevnemu občinstvu. Tačas sicer ni povsem prekinil delovanja, saj je prirejal številne izvirne pobude po drugih mestnih in krajevnih dvoranah in tako naprej svojstveno dograjeval kulturno ponudbo na Goriškem. Od otvoritve decembra 1981, s privedbo prve retrospektive slovenskega filma, se je zvrstilo v domačem ter hkrati funkcionalnem in elegantnem okolju KD ničkoliko filmskih, gledaliških, glasbenih, razstavnih, kabaretnih, plesnih in nasplošno zabavnih prireditev, ob tudi odmevnih politično-kulturnih srečanjih in debatnih večerih.

Dinamični upravni in tehnični kolektiv goriškega KD — naštejemo za vse predsednico upravnega odbora Nado Komjanc — Sanzin, ravnatelj Igorja Komela in odgovornega tehničarja Igorja Devetaka — je »naredil iz nje krepost« in izkoristil prisilo o prilagoditvi protipožarnim varnostnim predpisom s tem, da je ob nujnih delih poskrbel zlasti za posodobitev itak bogate zmogljivosti večnamenske strukture, s katero se lahko kosajo redke druge dvorane, tudi v državnem merilu. Veliko in malo dvorano, kinotečno sobo, razstavni foyer, z družabnim omizjem in barom, so opremili z obnovljeno električno napeljavo s priključki za najrazličnejšo rabo, od tradicionalnih gledaliških in glasbe-

Poslopje Kulturnega doma v Gorici

nih nastopov do zahtevnejših kongresnih in festivalskih prireditev, ki predvidevajo sočasno odvijanje več dogodkov (npr. Film Video Monitor). Ob novih oblogah, sedežih in kulisah, so dopolnili še opremo za simultano prevajanje, za razsvetlavo in akustiko, tako da bo sedaj lahko KD spet povsem zaživel svojo vlogo.

Ob vseh tehničnih zmogljivostih pa je goriški kulturni hram sposoben pokazati še nekaj več, namreč toplino in odprtost prostora, ki privlačuje in privabi najrazličnejše obiskovalce, tako iz slovenskega kot italijanskega okolja, tudi onstran meje, naj si bo uglaseno tradicionalno in mladinsko antikonformistično občinstvo, kot edinstveno kulturno središče na Primor-

skem. Odgovorni pri goriškem KD najavljajo praznični koncert za obeležje ponovnega odprtja. Vsi se lahko veselimo tega dogodka in si želimo, da bi KD čimprej celostno zaživel svojo povezovalno vlogo — v sozvočju z ostalimi kulturnimi postojankami goriških Slovencev (Katoški dom, Center E. Komel, Glasbena matica, Katoška knjigarna in galerija, knjižnica D. Feigel, Kinoatelj, kino Vittoria, dijaški dom S. Gregorčič idr.) — ki gre v dvojno smer zblizevanja in skupnega družbenega življenja tako znotraj naše skupnosti kot tudi v odnosu do ostalih goriških sredin, italijanske, furlanske, do univerze, sosednje Nove Gorice, ostalih mest v deželi.

Davorin Devetak

Srečanje s slovenskim senatorjem Bratino

Dobro obiskano srečanje z novoizvoljenim senatorjem Darkom Bratino, ki ga je priredil goriški pokrajinski odbor SKGZ, je bilo 11. t. m. zvečer priložnost ne le za izraze zadovoljstva ob ponovni izvolitvi slovenskega predstavnika v parlament, pač pa tudi za sproščen pogovor o usmeritvah političnega položaja, ki tako v vsedravnem kot krajevnem merilu ne kaže spodbudnih znakov, beremo v tiskovnem poročilu organizacije.

Darko Bratino je v mali dvorani obnovljenega Kulturnega doma v Gorici pozdravil predsednik goriške SKGZ Karlo Devetak s poudarkom na dejstvu, da je izvolitev Bratine kljub nasplošno neugodnemu rezultatu izredno pomemben dogodek za vso našo skupnost. Velike vrednosti je še zlasti široka podpora različnih komponent Slovencev — je dejal Devetak, — to podporo pa bo senator še bolj potreboval pri nelahkem delu, ki ga čaka v parlamentu.

Deželni predsednik SKGZ Klavdij Palčič je izrazil zaupanje v vlogo Darka Bratine, ki je že v minulem man-

datu opravil pomembno delo v korist Slovencev v Italiji, izvolitev slovenskega senatorja pa je poleg strnjene glasu Slovencev bila odločilnega pomena tudi opredelitev tržaških Slovencev, pomembnega dela Slovencev videmske pokrajine in mnogih demokratičnih Italijanov, ki so tako potrdili, da ocenjujejo prisotnost manjšine kot vitalen sestavni del deželne stvarnosti. »Vsi se zavedamo, da v tem političnem položaju ne bo lahko, ker se je zmagala na volitvah prevesila na tisto stran, ki do Slovencev ni izkazala razumevanja«, je dejal Palčič in poudaril nezmanjšani pomen prizadevanj za sožitje in pravice manjšine.

Štefan Bukovec je v imenu Slovenske skupnosti dejal, da je bilo veliko upanje, da bo skupni slovenski kandidat uspel, bilo pa je tudi veliko bojazni, da ne bo izvoljen. Bratinova izvolitev ima po mnenju Bukovca ob novem volilnem mehanizmu tem večjo vrednost, SSK pa je kandidata tudi odločno podprla. »Strnjena podpora skupnemu kandidatu naj bo zato

zgod za Slovence tudi ob bodočih volilnih preizkušnjah«, je še dejal Bukovec.

Čestitkam se je pridružil tudi novogoriški župan Tomaž Marušič, ki je izvolitev Bratine označil kot jamstvo za nadaljevanje plodnih odnosov med obema Goricama. Marušič je pri tem opozoril tudi na velik pomen bodočih občinskih volitev v Gorici in izrazil željo, da bi bili Slovenci tedaj zopet tako strnjeni.

Senator Darko Bratina se je vsem zahvalil za čestitke in podporo in dejal, da je velik konsenz Slovencev v Italiji, ki se je zbral ob njegovi kandidaturi, jasen znak, da se ljudje na Goriškem vendarle množično zavzemajo za življenjsko pomembno sodelovanje ob meji, ki za uspešno prihodnost teh krajev nima alternative. Bratina je bil v goriški pokrajini po glasovih nesporno prvi, kajti desničarski kandidat Romoli je v uninominalnem okrožju prevladal z večjo koncentracijo glasov v treh furlanskih občinah.

Z zadnje seje goriškega pokrajinskega sveta Ssk Vse sile je treba sedaj usmeriti v občinske volitve

Na nedavni seji je goriški pokrajinski svet Slovenske skupnosti analiziral stanje po nedavnih političnih volitvah v luči deželnega kongresa ter se pogovoril tudi o pripravah na bližnje volitve, ki bodo 12. junija v Gorici in v Krminu. Izid političnih volitev Slovincem gotovo ni naklonjen, saj je prišlo do velikega zasuka v desno, piše v tiskovnem poročilu stranke. Kljub temu bo slovenska skupnost Gorica tvorno nadaljevala stike z vsemi strankami, razen z Narodnim zavestništvom, s katerim iz razumljivih razlogov ni možen dialog. Udeleženci so tudi izrazili veliko zadovoljstvo ob izvolitvi Darka Bratine za senatorja ter obžalovanje, da ni bil izvoljen tudi Enzo Bevilacqua. Ob tem ni mogoče sprejeti namigov, češ da volilci Slovenske skupnosti niso v celoti podprli izvolitve Darka Bratine. Brez glasov Ssk Slovenci sploh ne bi imeli svojega senatorja, kar bi bila ogromna škoda. Na teh volitvah se je še bolj jasno pokazalo, da je nujna uveljavitev zagotovljenega zastopstva, poleg tega pa bo treba ob prihodnjih volilnih preizkušnjah politična dogovarjanja med slovenskimi komponentami voditi drugače, kot se je to dogajalo pred nedavnimi volitvami, beremo v poročilu Ssk.

Vse sile je treba sedaj usmeriti v občinske volitve v Gorici, kjer Slovenska skupnost že dlje časa kontinuirano in enakovredno sodeluje pri takorimenovanih transverzali, povezavi vseh sil, razen tistih, ki so izrazito desno obarvane. Le s takšno povezavo bo mogoče zajezi močno napredovanje desnice tudi na Goriškem, pri čemer ni mogoče pozabiti nedavnega poskusa pokrajinske uprave, ki je želela iz svojega statuta črtati navedbo Slovencev. Slovenska skupnost Gorica takšen poskus najodločneje obsoja, ker pač ni v duhu evropskih kriterijev obravnavanja manjšin. V zvezi z občinskimi volitvami, ki bodo potekale po večinskem sistemu z morebitno balotazo, goriški del Ssk ugotavlja, da mora stranka nastopati v prenovljenem duhu in se odločati za zavestništvo z vsemi tistimi političnimi silami, ki kažejo odprta in demokratična stališča, saj je samo z njimi na tem obmejnem predelu možen strpen in konstruktiven razvoj.

* * *

V Doberdobo so prejšnji teden priredili prijetno slovesnost, na kateri so podelili članom pihalnega orkestra Kras, ki igrajo že 40 in več let, priznanja za »zvestobo«. Dobili so ga: Andrej Gergolet, Stanislav Gergolet, Jože Ferfolja, Mario Ferfolja, Ermano Gergolet, Pio Vescovo, Paolo Vintin in Jožef Ferletič.

Beograjsko listje

Nekoliko začudeno sem pogledal, ko mi je znanec iz Beograda poslal knjigo z naslovom: »Veljko Kadrijević: Moje vidjenje razpada«. Izdala Politika Beograd 1993, str. 166. Jugoslovanski general v pokoju napiše knjigo: »Moj pogled na razpad.« Česa? Bivše in deloma tudi sedanje jugoslovanske vojske! Delo je nekakšna avtobiografija, ki je morda prišla malo prerano, je pa prišla in jo je dobro tudi prebrati, posebej še tisti, ki smo in deloma še spremljamo usodo južnoslovanskih narodov, ne samo za hobi, pač pa to čutimo kot neko dolžnost, saj smo vrsto let spremljali, proučevali njihovo literaturo in dihali z njihovimi narodi (ne pa z njihovo politiko!) Pustimo ob strani dejstvo, da so zaradi pomanjkanja časa, ker je čas premalo odmaknjen, določene stvari, kjer je avtor sam skriv, pisane v pamfletu. Tudi to je dobro, da bralec vse zgodovini vojnih dogajanj pisali vse v obliki pamfleta, kjer so bili sami soudeleženi, da se niso pred javnostjo umazali... To taktiko je uporabil tudi Veljko Kadrijević in ga prav zato dela zanimivega.

General se je zavedal: »Armada je razpadla pri živem telesu in vodilni ljudje v njej so to sami videli in tudi spoznavali!« — V vojaški zgodovini je to menda edini primer, ko je poraženi poveljnik, ki je odnesel celo glavo, štrbunknil pa v velikansko gospodar-

sko revščino, prisiljen to priznati in tudi napisati.

Kadrijevićeve ocene preteklosti bivše Jugoslavije so zelo površne, da ne rečem nerealno opisane. So pa pomembne zato, ker je s tem povedal, kaj je dejansko mislila (in verjetno še misli!) jugoslovanska soldateska in še vsi tisti, ki so jo vsa leta podpirali. Preskočil je pri opisu razburljivo obdobje šestdesetih let, zlasti 1968. leto, ko se razbohotijo v Beogradu študentski nemiri. Prav pod pritiskom teh dogodkov pride pozneje do dolgih razprav o samoupravljanju, ki se uzakonijo z ustavo 1974 leta. Čeprav je v tem obdobju 1970 nastopila svetovna gospodarska kriza. Vse to pri Kadrijeviću ni

Izšla je knjiga:

Opčine, zgodovinski oris župnije

Knjigo je napisal prof. Ivan Artač

Sodelovali so:

Berta Vremec, Drago Štoka, Zvonko Vidau (fotografije)
in Marko Štoka (zemljevidi).

Predstavitve knjige bo v **soboto, 16. aprila, ob 17. uri** v prostorih open-ske Hranilnice in posojilnice v ulici Rrecreatorio. Predstavil jo bo **prof. Tomaž Simčič**. Pel bo **cerkveni pevski zbor Sv. Jernej**.

omembe vredno. Odpira pa zanimivo razmišljanje: Kje so v bivši Jugoslaviji bili dejanski faktorji, ki so zamujali s časom, čeprav se je povsod kazala potreba po temeljiti reviziji gospodarstva v nenaklonjenem družbenopolitičnem ozračju?

Nekaj pa pogršam: Armada je vedno bolj vztrajala na ustaljeni gospodarski kontinuiteti in samo sebe postavljala v položaj državnih konservativnih struj. — Normalen pojav, saj je bil general štab šolan v Rusiji! Del oficirjev, ki so dobili izobrazbo v NATO šolah, je vsa leta bil v ozadju in se tudi sedaj ni prebil, ampak so jih previdno »preusmerili« v druge resorje. Samoupravljanje v državi naj bi tudi v vojsko vneslo »samoupravno anarhijo«. S teritorialno obrambo se je v državi pojavilo dvojno poveljevanje. Finansiranje armade iz republiških prispevkov je ohromilo vojaško logiko in naredilo temeljno napako.

Državna vojska se mora financirati iz državnih virov, v tem primeru iz samostojnih virov federacije. Tako so nastajale finančne krize in iz armadnih vrst so odhajali zelo sposobni kadri. Nekateri v gospodarstvo, drugi pa celo v inozemstvo, kot dobro plačani vojni inštruktorji. Komu? Zopet novo poglavje!

Knjiga ostaja nekakšen odsev tragedije jugoslovanskih narodov, da se združijo v neko skupnost, obenem pa zopet razdružijo, ko spoznajo, da niso za »pod isto streho«... Zanimivo je, da Kadrijević tudi Sloveniji daje svoja navodila. Najprej jo oblati, tako, kot jo je sposoben oblatiti samo naduti

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Molière

ZDRAVNIK PO SILI

Režija Zvone Šedlbauer

V petek, 15. aprila, ob 20.30

ABONMA RED F

v sredo, 20. aprila, ob 16. uri

ABONMA RED G

časnik! Potem pa pripomni: »Nikdar nisi dovolj daleč od Balkana, da bi se smel nezavestno obnašati, da bi na meji postavljali zid, saj ta še ni gotov... Javno obžaluje, da ni bil pred samoosvoboditvijo Slovenije sprejet njegov predlog, da naj bi se jugoslovanska armada umaknila iz Slovenije šele, ko bo Slovenija vojaško poražena... Kljub vsemu je zgodovina šla svojo pot in Sloveniji prizanesla z balkansko morijo...

Brez dvoma bodo tudi zgodovinarji ocenjevali zelo različno in tudi precej drugačno to obdobje, ki nam je sedaj časovno še preblizu. Nečesa pa se lahko zavemo. Kadrijević je jasno povedal, da je bila ljudska armada — jugoslovanska vojska zadnja leta po Titovi smrti vojska brez države in vedno bolj je postajala vojska brez časa primerne vodstva. Jasno pa tudi pove, da je prav Tito bil tisti, ki je 1962 leta prišel na najbolj napačno in pogubno odločitev. Ko je sprejel koncept Krdeljeve Jugoslavije. Tedaj se je začel propad države in tudi armade...

Ambrož Kodolja

Andrej Rot

Ob podelitvi nagrade »Vstajenje« Tonetu Brulcu

Toneta Brulc poznam, odkar sem se zavedel, da je zunaj moje rojstne hiše še kaj na svetu. Takrat je na Urbančevini, kakor so imenovali naselje skoraj kilometer proč od Kurakampa, to je Slovenske vasi pri Buenos Airesu, živel na dobrem hektaru zemlje le nekaj Slovencev. Kar vsi so bili domobranci: Tone Novljan, po domače Fleten, Tone Mehle, brata Tone in Martin Boštjančič (oba sta bila zidarja), Lojze Škoda, Lojze, Janez in Franc Urbanč, ki so imeli največji kos zemlje in po katerih so dali kraju, v katerem so živeli, domače ime, Stane Guzelj iz Šentjošta in Rot, vsak od teh že s svojo ženo in večjo ali manjšo kopico otrok. Tudi Brulc je sezidal svojo hišo, ostal pa je za moje tedanje otroško razumevanje dolgo neporočen. Morda smo ga zato klical stric. Živel je poleg naše hiše pravzaprav sta hiši imeli skupno steno. S starejšim bratom sva ga pogosto gledala čez ograjo, kako si pripravljata meso na žaru, pije čaj mate, počiva na ležalniku, spi ali bere na vrtu. Vedela sva, da ve, da ga opazujeva. On pa je naprej dremal ali bral. Knjige so bile vedno debele in pisava največkrat meni neznana. Pozneje sem zvedel, da je bral ruščino in nemščino v gotici. Morda pa sva z bratom najraje gledala, kako dela; uporabljal je polkrožno peč iz blata. Pravzaprav, sprva je bila iz blata, potem jo je sezidal iz opek. Bila je na vrtu in nekoliko dvignjena od tal. Ne vem, ali je kaj dobrega pekel v njej, vem pa, da je še dolgo stala na soncu in dežju. Pač pa sva z bratom okušala stepeno kavo instant, ki si jo je pripravljaval in jo je nama ponujal kot prepovedani sad, češ, otroci ne smejo piti kave.

Vsak od teh prvih naseljencev si je ogradil popolnoma deviško zemljo, vendar le deset metrov v širino in dvajset ali trideset v dolžino. Toliko so si namreč lahko privoščili, ker so vsi hiteli z zidavo najprej enega, potem še drugega prostora — in končno je nastala hiša. Med parcelami je bil pogosto pra-

zen prostor, torej pašniki za bližnjega kmeta, ki je svoje krave pustil pasti nam na dotik rok.

Z mojim očetom sta se vsako jutro vozila v steklaro, po trideset in več letih pa sta tudi oba bila upokojena. Sprva je tam delalo več Slovencev, med njimi nekaj Prekmurcev in Primorcev, nekaj mesecev pa tudi filozof Milan Komar. To je bila predvsem generacija, ki je pri sedemnajstih ali dvajsetih letih odšla v begunstvo, preživela nekaj let v taboriščih in se nazadnje znašla v Argentini. Večina je morala takoj v boj za preživetje, za ustanovitev doma, družine. Težko je doumeti, kako potrebna je bila družina tistim, ki so že nekaj let taval in pogršali starše in sorodnike v domovini. Redkokdo je še upal, da se bo še kdaj šolal. Uspelo je le tistim, ki so prišli v begunstvo s kakšnim zaledjem ali s starši. Delno je uspelo študirati politikom, ne sicer zase, ampak za otroke, nikakor pa ni uspelo kmetom, razen če so se odločili za bogoslovje. Ti mladi fantje so potegnili črto čez svoje ambicije in sanjali le o svojih otrocih, ki naj bi jih vzgojili v Argentini in jim omogočili, za kar so bili sami prikrajšani. V prostem času so se družili med seboj, obiskovali prijatelje, gradili skupni dom in brali predvsem slovenske knjige. Brulc je najbrž klasičen primer zelo nadarjenega mladeniča, ki je zašel v begunstvo in moral graditi iz nič. Leta vojne in begunstva so mu odvzela visokoleteče ambicije, v prostem času pa je svoja kulturna nagnjenja krotil z branjem. Ko je odložil knjigo, se je naslonil na zid in gledal na pločnik. Z bratom tedaj nisva razumela, zakaj je pravil, da so mu najbolj všeč ženske noge. Poročil se je pri petintridesetih; z ženo Primorko — iskat jo je šel v Bariloče — imata štiri otroke, danes so stari že več kot dvajset let.

V svojih najboljših letih je bil odbornik pri društvu Slovenska vas, delničar pri kovinskem podjetju; svoje prihranke je prispeval še za mnoge druge slovenske finančne poskuse, a se vedno umaknil razočaran in praznih rok. Najbrž je edini slovenski pisatelj, ki bi znal popisati ta ne tako bleščeči del »slovenskega čudeža«. Brulc je namreč sodil v generacijo, ki je veliko dala na poštenost; le redkokdo je v tej drži vztrajal do konca, zato je pogosto prišel navzkriž z odborniki društev, cerkvenimi predstavniki in seveda tudi politikom.

Zaradi težav s srcem je bil predčasno upokojen in nato še bolj vneto bral. Ko smo v drugi polovici sedemdesetih let začeli izdajati študentski list Druga vrsta, so le nekateri kulturniki v Trstu pozitivno gledali na naše poskuse, v Buenos Airesu pa je bil razglašen splošen bojkot. Podprli so nas le Franc Sodja,

Svečanosti ob dnevu holokavsta

Ob dnevu holokavsta sta judovski skupnosti v Trstu in Gorici, kot tudi v vseh mestih Italije, priredili vrsto verskih svečanosti in srečanj v spomin na ljudi, ki jih ni več, žrtve brezumnega sovraštva in rasizma. Lepo in ganljivo hkrati je bilo v tržaški sinagogi v ulici sv. Frančiška. V Gorici pa so med drugim predstavili knjigo dr. Antonelle Galarotti z naslovom »Le Zikkaron. In memoria«, v kateri so fotografije in pričevanja o 76 goriških deportiranih Judih, ki so umrli v taborišču.

Na sliki (foto S. Ferrari) prizor s slovesnosti v tržaški sinagogi

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član

Združenje periodičnega tiska v Italiji

Ladislav Lenček, delno Alojzij Geržinič in Tone Brulc. Od tedaj sem Tonetu Brulcu, požiralcu knjig in časopisov, v zameno začel dajati vse, kar smo dobivali, in ga začel nagovarjati, naj tudi sam kaj napiše. Tako je prva nepodpisana poročila objavil v Glasu. Zanj se je zavzel tudi Ladislav Lenček in kmalu je začel bruhati iz sebe toliko bogastva, da ga zdomske revije in časopisi niso mogle dohitevati. Danes so se mnogi ustvarjalci v emigraciji že izčrpali, on pa je šele na začetku poti.

Navdušil se je za Slovensko kulturno akcijo (SKA). Delal je zanjo, kar je bilo treba: kahal je kavo, pripravljaval dvorano za predavanja, pisal in celo dajal vse, česar ni nujno potreboval za preživetje. Pred leti se je preselil v novo hišo, staro je prodal in polovico izkupička dal sinovom, polovico pa SKA. Taki ljudje so nevarni, ker dajo veliko od sebe in so zato tudi bolj zahtevni do drugih in težko prenašajo nepoštenosti. Morda so bila zanj še najboljša ne tako davna leta, ko smo trije iz Slovenske vasi (Ladislav Lenček, Tone Brulc in jaz) zahajali na seje SKA v Slovensko hišo na Ramon Falconu.

VARDEVANJE ANGELČKA

Prva Brulčeva literarna besedila so bile črtice. Sam pripoveduje, s kakšno neznanostjo zadreglo se je odzval na literarni natečaj Mladike. Najbrž je tedaj napisal prvo literarno besedilo. Dobil je prvo nagrado, potem pa še nekaj priznanj na natečajih SKA. Sčasoma se mu je nabralo več črtic. Nagrajene pri SKA so bile objavljene; črtica Vardevanje angelčka je izšla v zborniku Doma in sveta. Predlagal sem mu, naj bi vse črtice izdal v knjigi; 21. maja 1991 mi je pisal: »Z mojimi indijanskimi motivi lahko napraviš, kar hočeš, veš in znaš.« Ne da bi imel gradivo pripravljeno, sem že leta 1991 zaprosil za podporo na ministrstvu za kulturo in ponudil besedila večjim pomembnim slovenskim založbam. Po pešačenju od založnika do založnika, do ministrstva za kulturo in založbe SKA — le-ta je na redni seji avgusta 1992 sklenila — da knjige ne bo izdala, sem se odločil, da jo izdam sam. Ker pa ima glavno težavo vedno prodaja v knjigarnah, sem poskusil še pri Mihelaču, saj je slovel kot odlični zasebni podjetnik. Jaro Mihelač je sprva možnost sprejel, potem zavrnil, nato pa sva se le dogovorila. Knjigo je uvrstil na seznam približno šestdesetih knjig, ki naj bi dobile podporo ministrstva za kulturo. Podpore ni bilo, čeprav je delo uvrstil na tretje mesto, zato sva se zmenila, da se sodelavci odrečejo honorarju, in sicer avtor Tone Brulc, lektor Vlado Motnikar, vnašalka tekstov Stanka Deu ter avtor apremne besede in urednik, Mihelač pa je

Pokrajinski izvršni odbor o dopolnilih k statutoma tržaške in miljske občine

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo

(Ur.)

Pokrajinski izvršni odbor Ssk je na svoji zadnji seji obravnaval popravke in dopolnila k statutoma tržaške in miljske občine. Kot znano, sta statuta teh dveh občin izredno pomanjkljiva glede upoštevanja prisotnosti slovenske narodnostne skupnosti na njenem teritoriju. Kot se tudi še spominjamo, sta bila omenjena dokumenta sprejeta leta 1991, ne da bi se v njih upoštevale temeljne pravice Slovencev, ki jim pripadajo po ustavi, posebnem statutu oziroma Osimskem sporazumu in evropskih listinah o manjšinah. Proti takšnemu izigravanju naših pravic je Slovenska skupnost takrat (12. oktobra 1991) priredila protestno zborovanje pred tržaškim županstvom med samim zasedanjem občinskega sveta.

Ker je župan Illy, ki vodi odprtejšo politiko do narodnostne stvarnosti pri nas in do novih sosednjih republik Slovenije in Hrvaške, dal na dneveni red občinskega sveta popravke k statutu, je Ssk sklenila izrabi priložnost. V ta namen je izdelala vrsto predlogov, s katerimi naj se v statut vnesejo ustrezna dopolnila in popravki glede pravic pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v odnosih z upravnimi oblastmi in same manjšinske skupnosti kot takšne. S

predlaganimi dopolnitvami bo v najkrajšem času seznanila demokratično usmerjene občinske svetovalce s prošnjo, naj jih med razpravo v svetu podprejo in zanje tudi glasujejo.

Kot uvodoma rečeno, je Ssk izdelala tudi vrsto popravkov k statutu miljske občine, ki slovenske narodnostne skupnosti neposredno niti ne omenja. Preden jih bo njen predstavnik Marko Šavron formalno predložil, se bo o njih predhodno posvetoval s predstavniki krajevnega slovenskega društva in drugimi vplivnimi krajevnimi dejavniki, ki so tudi v preteklosti pokazali določeno naklonjenost do enakopravnega obravnavanja pripadnikov obeh v občini prisotnih etničnih skupnosti.

Pokrajinski izvršni odbor Ssk je obravnaval tudi vprašanje morebitne ponovitve pokrajinskih volitev, ki naj bi po nekaterih neuradnih vesteh bile istočasno z evropskimi prihodnjega 12. junija. Ssk se vsekakor zavzema, da bi pokrajinske volitve bile v jeseni in da bi potekale na osnovi novih kandidatnih list in nove razporeditve okrožij. V ta namen je odločena ponovno oporekati pred upravnim sodiščem obstoječo razporeditev pokrajinskih okrožij, ki je po njenem trdnem prepričanju v nasprotju s temeljnimi pravnimi načelom, da morajo državni zakoni enako veljati na vsem državnem ozemlju.

obljubil, da bo poslal Brulcu dvesto izvodov, od teh deset prek letalske pošte. Pol leta po izidu knjige je Brulc dobil del pošiljke, zadnji del pa konec prejšnjega tedna. Kljub temu, da založba z izdajo ni finančno tvegala, je treba priznati, da se je kot zasebno podjetje z neznanim avtorjem podala v ne-profitno dejavnost.

Omenjene okoliščine, ki so poniževalne za slovenske razmere, čeprav vse bolj vsakdanje, niti niso bile tako hude, če jih primerjam z razmerami v emigraciji. Z izidom sva bila z Brulcem zadovoljna, založnik je trgovsko izpeljal zadevo, vstajenjsko odličje pa je imenitno priznanje avtorju in promocija emigrantske ustvarjalnosti. Ko mi je prof. Jevnikar sporočil po telefonu odločitev komisije, sem bil priznanja vsaj toliko vesel kot Tone Brulc, ki sem ga kmalu za tem obvestil.

ODMEVI NA VARDEVANJE ANGELČKA

V knjigi je dvanajst črtic. Objavljene so v tem zaporedju: Ptič jokavec, Obup, Ljudje na robu, Niso zdržali, Sedem dni prahe Matica Pokljukarja v jarmičku, Gobarjeva jesen, Smrt DP-jevca, Vardevanje angelčka. Teh osem je avtor že objavil v Mladiki, Meddobju ali Domu in svetu. Deveto črtico, črtico Ta »bela« bolezen, je poslal v Celoški zvon, a ni bila objavljena, druge tri: Smrt zjutraj in pomladi, Slutnja in Klic jasijaretera pa je napisal posebej za to zbirko. Od lani je napisal še nekaj črtic, ki bi sodile v to knjigo, pa bodo že kje izšle.

Odmevov na Vardevanje angelčka ni bilo dosti. Najprej kratek zapis v Republikli, Slovencu sem poslal pismo Brulčevega prijatelja Milana Prešerna, ki je bilo tudi ponatisnjeno v buenosaireški Svobodni Sloveniji, na radiu so v Literarnem nočurnu prebrali črtico Ptič jokavec, objavljena pa je bila tudi recenzija knjige, še najpomembnejše je bilo najbrž poročilo na slovenski televiziji v oddaji Osmi dan.

Imed zasebnih komentarjev sem izbral izjavo Alojzija Geržiniča: »Poba izrednih talentov pa tudi uporniških nagnjenj. Začudil sem se, da je svoje poglede na spravo poslal celo na Borca.«

Vladimir Kos je v pismu neizmerno pohvalil knjigo Vardevanje angelčka in zapisal, da bi bil greh, če bi nehal pisati.

Brulc sam pa mi je 27. julija 1993 pisal: »Najlepša hvala za izvod, tako lahko vsaj svojo knjigo berem. Kdo bo si mislil? Zdi se mi, kot da jo je nekdo drug napisal. Zdaj šele vidim, da je motivno zelo razvejana, slog tudi ni čisto za nič, torej bi bilo mogoče še kaj boljšega napisati. Te dni začnem.«